KAM TA’MINLANGAN OILALARNI IJTIMOIY HIMOYA QILISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH YO‘NALISHLARI

Usmonova Dildora Shuxrat qizi
Toshkent davlat yuridik universiteti
Mehnat huquqi mutaxassisligi magistranti
Email: dildorausmonova3@gmail.com

Annotatsiya. *Ushbu tezisda O‘zbekiston Respublikasida kam ta’minlangan oilalarni ijtimoiy himoya qilish tizimini takomillashtirishning asosiy yo‘nalishlari, so‘nggi yillarda qabul qilingan strategik hujjatlar va joriy etilayotgan yangi mexanizmlar asosida tahlil qilinadi. Tizimni takomillashtirishning eng muhim yo‘nalishi sifatida “Ijtimoiy himoya yagona reyestri” axborot tizimining joriy etilishi va uning negizida oilalarni ijtimoiy-iqtisodiy ahvoliga qarab toifalarga ajratish (davlat ta’minotidagi oila, kambag‘al oila va kambag‘allik chegarasidagi oila) amaliyoti ko‘rib chiqiladi. Tezisda “Inson” ijtimoiy xizmatlar markazlari faoliyati va ijtimoiy yordamni mahalla darajasida tashkil etish, xususan, ijtimoiy xodimlar tomonidan oilalar uchun Individual rivojlanish rejalarini ishlab chiqishning ahamiyati yoritiladi.*

Kalit so‘zlar: *ijtimoiy himoya, kam ta’minlangan oila, Yagona ijtimoiy reyestr, Inson markazlari, manzillilik, ijtimoiy shartnoma, kambag‘allikni qisqartirish.*

Kirish

O‘zbekistonda amalga oshirilayotgan keng ko‘lamli ijtimoiy-iqtisodiy islohotlar doirasida aholini, xususan, kam ta’minlangan oilalarni ijtimoiy himoya qilish tizimini tubdan takomillashtirish davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biriga aylandi. Oila jamiyatning asosiy bo‘g‘ini sifatida uning barqaror rivojlanishi, ijtimoiy-iqtisodiy mustahkamligi va farovonligi

mamlakatning umumiy ijtimoiy holatiga bevosita ta’sir ko‘rsatadi. Shu bois oilalarni, ayniqsa, ijtimoiy himoyaga muhtoj qatlamlarni qo‘llab-quvvatlash masalasi davlat siyosatining markazida turibdi.

So‘nggi yillarda ijtimoiy himoya sohasiga ajratilayotgan moliyaviy resurslar hajmi sezilarli darajada oshirildi hamda ijtimoiy dasturlar qamrovi kengaytirildi. Natijada kam ta’minlangan oilalarni qo‘llab-quvvatlash tizimi sifat jihatidan yangi bosqichga ko‘tarildi. Xususan, nafaqa oluvchi oilalar soni so‘nggi uch yil davomida to‘rt barobarga ortib, 1,9 millionga yetgani ushbu sohada olib borilayotgan islohotlarning amaliy samaradorligini yaqqol namoyon etadi. Shu bilan birga, PF-175 Farmoni bilan tasdiqlangan “Aholini ijtimoiy himoya qilish milliy strategiyasi” tizimni 2030-yilgacha rivojlantirishning ustuvor yo‘nalishlari va kompleks chora-tadbirlarini belgilab berdi.

Ijtimoiy himoya tizimini takomillashtirishning hozirgi bosqichida asosiy e’tibor ijtimoiy yordam ko‘rsatishda inson omilini kamaytirish, shaffoflikni ta’minlash va manzillilikni oshirishga qaratilmoqda. Shu maqsadda “Ijtimoiy himoya yagona reyestri” axborot tizimi keng joriy etilmoqda. Mazkur tizim ehtiyojmand oilalarni aniqlash va ularga ijtimoiy yordam tayinlash jarayonini avtomatlashtirish orqali subyektiv omillarni bartaraf etishga xizmat qiladi.

Bundan tashqari, ijtimoiy xizmatlarni aholi yashash joylariga yaqinlashtirish maqsadida hududlarda “Inson” ijtimoiy xizmatlar markazlari tashkil etildi. Ushbu markazlar orqali ijtimoiy xodimlar tomonidan har bir muhtoj oila bilan individual ishlash, ularning ehtiyojlarini kompleks baholash va Individual rivojlanish rejalarini ishlab chiqish amaliyoti yo‘lga qo‘yildi. Bu esa ijtimoiy himoyaning yangi - faol va manzilli modeliga o‘tishni anglatadi.

Mazkur tadqiqotning dolzarbligi shundaki, kam ta’minlangan oilalarni qo‘llab-quvvatlash tizimi faqat moddiy yordam ko‘rsatish bilan cheklanib qolmasligi lozim. Aksincha, ularni kambag‘allikdan chiqarish, bandligini ta’minlash va mehnat bozoriga samarali integratsiya qilishga qaratilgan

kompleks mexanizmlarni joriy etish muhim ahamiyat kasb etadi. Shu nuqtai nazardan, “ijtimoiy shartnoma” mexanizmi asosida fuqarolarning iqtisodiy faolligini oshirish, ularni tadbirkorlik va mehnat faoliyatiga jalb etishning yangi yo‘nalishlarini ilmiy jihatdan tahlil qilish dolzarb vazifa hisoblanadi.

Ijtimoiy himoya tizimini raqamlashtirish va manzillilikni ta’minlash

O‘zbekiston Respublikasida ijtimoiy himoya tizimini tubdan isloh qilishning eng muhim ustuvor yo‘nalishlaridan biri ushbu sohani to‘liq raqamlashtirish va ochiqlik tamoyillarini keng joriy etish hisoblanadi. So‘nggi yillarda amalga oshirilayotgan islohotlar ijtimoiy himoya tizimini zamonaviy boshqaruv mexanizmlari asosida qayta tashkil etishga qaratilgan bo‘lib, bunda shaffoflik, manzillilik va samaradorlik asosiy mezon sifatida belgilangan. Xususan, PF-175 Farmoni bilan tasdiqlangan “Aholini ijtimoiy himoya qilish strategiyasi” doirasida ijtimoiy dasturlar qamrovini kengaytirish, ehtiyojmand aholini to‘liq qamrab olish va ijtimoiy yordamni aniq yo‘naltirish bo‘yicha muhim vazifalar belgilab berilgan.

Ijtimoiy himoya tizimini rivojlantirishning yangi bosqichi sifatida 2026-yil 1-fevraldan boshlab amaldagi “Ijtimoiy himoya yagona reyestri” hamda kambag‘al oilalar reyestri negizida yangilangan Yagona ijtimoiy reyestr faoliyati yo‘lga qo‘yildi. Ushbu reyestr “Yagona milliy ijtimoiy himoya” axborot tizimi tarkibida yuritilib, ijtimoiy yordamga muhtoj oilalarni aniqlash, ularning ijtimoiy-iqtisodiy holatini kompleks va ob’ektiv baholash hamda davlat tomonidan ko‘rsatiladigan ko‘makni adolatli taqsimlash vazifasini bajaradi. Mazkur tizimning joriy etilishi ijtimoiy himoya sohasida raqamli transformatsiyaning muhim bosqichi bo‘lib, u davlat xizmatlarini ko‘rsatishning sifat jihatdan yangi modelini shakllantirdi.

Raqamlashtirishning asosiy maqsadi ijtimoiy yordam tayinlash jarayonida inson omilini minimallashtirish, subyektiv qarorlar ehtimolini kamaytirish hamda korrupsion holatlarning oldini olishdan iboratdir. Ilgari

ijtimoiy nafaqalarni tayinlashda mahalla organlari yoki turli komissiyalarning qarorlari muhim rol o‘ynagan bo‘lsa, yangi tizimda ushbu jarayonlar algoritmlar va idoralararo elektron ma’lumotlar almashinuvi asosida avtomatlashtirilgan tartibda amalga oshirilmoqda. Bu esa ijtimoiy yordamning haqqoniyligini ta’minlash bilan birga, aholining davlat tizimiga bo‘lgan ishonchini oshirishga xizmat qiladi.

Ijtimoiy yordamning manzilliligini ta’minlashda avtomatik baholash, ya’ni skoring tizimi alohida ahamiyat kasb etadi. Mazkur mexanizm fuqaroning ijtimoiy va moliyaviy holatini turli davlat organlari ma’lumotlar bazalari bilan integratsiyalashgan holda kompleks tahlil qilish imkonini beradi. Xususan, soliq organlari, kadastr idoralari, ichki ishlar organlari, pensiya jamg‘armasi va boshqa tuzilmalarning axborot resurslari o‘zaro bog‘langan holda ishlaydi. Natijada oilaning daromadlari, mol-mulki, transport vositalari va moliyaviy aktivlari to‘g‘risidagi ma’lumotlar inson aralashuvisiz, real vaqt rejimida tekshiriladi.

Skoring tizimi bir qator muhim afzalliklarga ega. Avvalo, ma’lumotlarning aniqligi va ishonchliligi ta’minlanadi, chunki barcha ko‘rsatkichlar rasmiy ma’lumotlar bazalaridan olinadi. Bundan tashqari, ayrim toifadagi fuqarolar uchun murojaatsiz xizmat ko‘rsatish tizimi joriy etilgan bo‘lib, “davlat ta’minotidagi oila” toifasiga kiruvchi shaxslarga ijtimoiy yordam avtomatik ravishda tayinlanadi. Shu bilan birga, tizimning shaffofligi oshirilgan bo‘lib, fuqarolar qabul qilingan qarorlar haqida SMS-xabarnomalar orqali xabardor qilinadi. Bu esa davlat xizmatlarining ochiqligini ta’minlash va aholining huquqiy xabardorligini oshirishga xizmat qiladi.

Yangi ijtimoiy himoya modelining muhim jihatlaridan biri muhtoj oilalarni ularning ijtimoiy-iqtisodiy holatiga qarab toifalarga ajratish amaliyotidir. Mazkur yondashuv ijtimoiy yordamni differensial tarzda, ya’ni har bir oilaning ehtiyojidan kelib chiqib ko‘rsatish imkonini beradi. Amaldagi

tizimga ko‘ra, oilalar uch asosiy toifaga ajratiladi: “davlat ta’minotidagi oila”, “kambag‘al oila” va “kambag‘allik chegarasidagi oila”.

“Davlat ta’minotidagi oila” toifasiga a’zolari mehnatga layoqatsiz yoki mehnat imkoniyati cheklangan, daromadi minimal iste’mol xarajatlaridan past bo‘lgan oilalar kiradi. Bunday oilalarga ijtimoiy yordam va xizmatlar doimiy ravishda, bandlik sharti qo‘yilmagan holda taqdim etiladi. “Kambag‘al oila” toifasida esa mehnatga layoqatli a’zolar mavjud bo‘lsa-da, umumiy daromad belgilangan mezondan past bo‘ladi. Ushbu oilalar bilan ishlash “ijtimoiy shartnoma” asosida amalga oshirilib, ularga moddiy yordam ko‘rsatish bilan bir qatorda bandlikni ta’minlash va daromad manbalarini kengaytirish choralari ko‘riladi. “Kambag‘allik chegarasidagi oila” toifasiga esa daromadi minimal iste’mol xarajatlari miqdoridan biroz yuqori bo‘lgan, biroq og‘ir hayotiy vaziyatga duch kelgan oilalar kiradi. Ularga ijtimoiy yordam differensial tarzda, ya’ni daromad darajasiga qarab belgilanadi.

Mazkur toifalash tizimi ijtimoiy resurslarni eng ehtiyojmand qatlamlarga samarali yo‘naltirish imkonini beradi. Shu bilan birga, u mehnatga layoqatli aholining iqtisodiy faolligini rag‘batlantirib, boqimandalik kayfiyatining oldini olishga xizmat qiladi. Umuman olganda, raqamlashtirish, avtomatlashtirilgan baholash tizimlari va differensial yondashuvning joriy etilishi O‘zbekistonda ijtimoiy himoya tizimini zamonaviy, shaffof va samarali mexanizmga aylantirishga xizmat qilmoqda.

Ijtimoiy xizmatlarni mahalla darajasida tashkil etishda “Inson” markazlarining o‘rni

O‘zbekiston Respublikasida aholini ijtimoiy himoya qilish tizimini isloh etishning eng muhim yo‘nalishlaridan biri ijtimoiy xizmatlarni bevosita aholiga yaqinlashtirish va ularni mahalla darajasida tashkil etishdan iboratdir. Ushbu yondashuv zamonaviy ijtimoiy siyosatning muhim elementi bo‘lib, uning markazida “Inson” ijtimoiy xizmatlar markazlari faoliyati turadi. Mazkur markazlar aholining ijtimoiy himoyaga muhtoj qatlamlariga kompleks xizmat

ko‘rsatishni yagona maskan doirasida tashkil etish maqsadida joriy etilgan bo‘lib, ijtimoiy yordam tizimida institutsional uzviylikni ta’minlashga xizmat qiladi.

“Inson” markazlarining tashkil etilishi ijtimoiy xizmatlar ko‘rsatishdagi tarqoqlikni bartaraf etib, fuqarolar uchun “yagona darcha” tamoyilini amalda joriy etdi. Ilgari fuqarolar turli ijtimoiy xizmatlar va nafaqalarni olish uchun bir nechta idoralarga murojaat qilishga majbur bo‘lgan bo‘lsa, yangi tizimda barcha xizmatlar yagona platforma doirasida birlashtirildi. Mazkur markazlarning asosiy vazifasi faqat moddiy yordam ko‘rsatish bilan cheklanmay, balki ijtimoiy himoyaga muhtoj oilalarni aniqlash, ularni tizimli ro‘yxatga olish va ehtiyojlariga mos ravishda manzilli xizmatlar ko‘rsatishni tashkil etishdan iboratdir. Strategik rejalarga muvofiq, kelgusi yillarda ushbu markazlar tarmog‘ini kengaytirish orqali aholining qamrov darajasini yanada oshirish ko‘zda tutilgan.

Ijtimoiy himoya tizimini takomillashtirishning muhim elementi sifatida har bir oilaga individual yondashuv tamoyili joriy etilmoqda. Bu jarayonda ijtimoiy xodimlarning roli alohida ahamiyat kasb etadi. Ular har bir muhtoj oilaning ijtimoiy-iqtisodiy holatini, yashash sharoitini hamda muammolarining asl sabablarini chuqur o‘rganib, Individual rivojlanish rejalarini ishlab chiqadilar. Mazkur reja oilani og‘ir hayotiy vaziyatdan chiqarishga qaratilgan strategik dastur bo‘lib, unda ehtiyojlarni baholash, aniq maqsadlarni belgilash va zarur ijtimoiy xizmatlarni muvofiqlashtirish bosqichlari izchil aks ettiriladi.

Individual rivojlanish rejasi doirasida oilaning daromad manbalarini kengaytirish, kasbga o‘qitish, sog‘liqni tiklash, uy-joy sharoitini yaxshilash kabi yo‘nalishlar belgilanadi. Ushbu yondashuv ijtimoiy yordamni an’anaviy passiv ta’minot shaklidan faol rivojlanish modeliga o‘tkazadi. Natijada fuqarolar o‘z hayotini yaxshilash jarayonida faol ishtirok etadi, bu esa boqimandalik kayfiyatining kamayishiga va ijtimoiy faollikning oshishiga xizmat qiladi.

“Inson” ijtimoiy xizmatlar markazlari faoliyatining yana bir muhim jihati -xizmatlarning kompleks xarakterga ega ekanligidir. Ushbu markazlar nafaqat moddiy yordam ko‘rsatadi, balki aholiga psixologik, huquqiy va reabilitatsiya xizmatlarini ham taqdim etadi. Markazlar tarkibida faoliyat yurituvchi mutaxassislar - psixologlar, huquqshunoslar va reabilitatsiya bo‘yicha ekspertlar fuqarolarga turli yo‘nalishlarda professional ko‘mak ko‘rsatadi. Xususan, og‘ir hayotiy vaziyatga tushib qolgan shaxslar, zo‘ravonlikdan jabrlangan xotin-qizlar va bolalar uchun psixologik yordam tashkil etiladi, fuqarolarga o‘z huquqlarini himoya qilish bo‘yicha bepul huquqiy maslahatlar beriladi, nogironligi bo‘lgan shaxslar esa reabilitatsiya vositalari bilan ta’minlanadi va jamiyatga integratsiya qilinadi.

Shu bilan birga, bolalarni turli zo‘ravonlik shakllaridan himoya qilish, yolg‘iz va keksalarni parvarishlash xizmatlari bilan qamrab olish ham markazlar faoliyatining ustuvor yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Bu esa ijtimoiy himoya tizimining insonparvarlik mohiyatini yanada kuchaytiradi.

Ijtimoiy xizmatlarni tashkil etishda “mahallabay” tizimi alohida ahamiyat kasb etadi. Mazkur tizim doirasida “Inson” markazlari mahalla faollari bilan uzviy hamkorlikda faoliyat yuritadi. Xususan, mahalla yettiligi orqali ehtiyojmand oilalar xonadonma-xonadon o‘rganilib, ularning real ijtimoiy ahvoli aniqlanadi. Ushbu ma’lumotlar asosida oilalarga ko‘rsatiladigan yordamning manzilliligi ta’minlanadi.

“Mahallabay” yondashuv orqali ijtimoiy himoya tizimi an’anaviy “murojaat asosida yordam ko‘rsatish” modelidan “muhtojlikni oldindan aniqlash va uning oldini olish” modeliga o‘tmoqda. Ijtimoiy xodimlar tomonidan oilalarning holati muntazam monitoring qilinib, bolalarning ta’limga jalb etilishi, sog‘lig‘i va oiladagi ijtimoiy-psixologik muhit nazorat qilib boriladi. Bu esa muammolarni erta bosqichda aniqlash va ularni bartaraf etish imkonini beradi.

Faol mehnat bozori choralari orqali kambag‘allikdan chiqarish

O‘zbekiston Respublikasida kambag‘allikni qisqartirish va aholini ijtimoiy himoya qilish tizimini rivojlantirishning zamonaviy bosqichida an’anaviy passiv moddiy yordam amaliyotidan bosqichma-bosqich voz kechilib, muhtoj qatlamlarni faol mehnat bozori choralariga keng jalb etish ustuvor yo‘nalish sifatida belgilandi. Mazkur yondashuv ijtimoiy himoya tizimini transformatsiya qilishning muhim bosqichi bo‘lib, uning asosiy maqsadi aholining ijtimoiy qaramligini kamaytirish va ularni mustaqil daromad manbalariga ega bo‘lgan faol iqtisodiy subyektlarga aylantirishdan iboratdir. Ushbu islohotlarning huquqiy asosini PF-175 Farmoni bilan tasdiqlangan “Aholini ijtimoiy himoya qilish milliy strategiyasi” tashkil etadi.

Mazkur strategiyaga muvofiq, faol mehnat bozori choralari doirasida ishsiz va kam ta’minlangan fuqarolarni qo‘llab-quvvatlashning yigirmadan ortiq yangi mexanizmlari joriy etildi. Ushbu choralar faqat vaqtinchalik ijtimoiy to‘lovlar bilan cheklanib qolmay, balki inson kapitaliga investitsiya kiritish, kasb-hunarga o‘qitish, qayta tayyorlash va tadbirkorlik tashabbuslarini rag‘batlantirishni ham o‘z ichiga oladi. Natijada ijtimoiy yordam tizimi passiv ta’minot modelidan faol rivojlanishga yo‘naltirilgan modelga o‘tdi.

Inson kapitalini rivojlantirish mazkur tizimning asosiy ustunlaridan biri hisoblanadi. Shu maqsadda ishsiz fuqarolarni zamonaviy mehnat bozori talablariga mos kasb-hunarlar bo‘yicha tayyorlash va ularning malakasini oshirish bo‘yicha keng ko‘lamli dasturlar amalga oshirilmoqda. Ayniqsa, malakasi past yoki raqobatbardosh bo‘lmagan shaxslarni talab yuqori bo‘lgan kasblarga qayta o‘qitish tizimi joriy etildi. Bu orqali qisqa muddatli jamoat ishlariga jalb etish amaliyotidan voz kechilib, uzoq muddatli barqaror bandlikni ta’minlashga yo‘naltirilgan professional tayyorgarlik ustuvor ahamiyat kasb etmoqda. Shu bilan birga, ushbu dasturlarning samaradorligi muntazam monitoring qilinib, eng yuqori bandlik natijalarini beruvchi yo‘nalishlar bo‘yicha o‘qitish tizimi takomillashtirib borilmoqda. Natijada davlat

tomonidan ajratilayotgan mablag‘larning samaradorligi oshib, fuqarolar barqaror daromad manbaiga ega bo‘lish imkoniyatiga ega bo‘lmoqda.

Kam ta’minlangan oilalarni iqtisodiy jihatdan mustahkamlashda tadbirkorlikni rivojlantirish va mikromoliyalashtirish mexanizmlari alohida o‘rin tutadi. Shu maqsadda davlat tomonidan subsidiya, grant va imtiyozli kreditlar ajratish tizimi keng joriy etilgan. Xususan, muhtoj oilalarga ishlab chiqarish vositalari, urug‘liklar yoki chorva xarid qilish uchun qaytarilmaydigan moliyaviy ko‘mak berilmoqda. Shuningdek, “Har bir oila - tadbirkor” dasturi doirasida oilaviy biznesni yo‘lga qo‘yish uchun past foizli kreditlar taqdim etilmoqda. Bu borada PF-258 Farmoni asosida “davlat ta’minotidagi oilalar” uchun muqobil energiya manbalarini joriy etish, jumladan, quyosh panellari o‘rnatish uchun subsidiya va imtiyozli kreditlar ajratilishi ham nazarda tutilgan. Shu bilan birga, kasanachilik va hunarmandchilikni rivojlantirish orqali, ayniqsa, xotin-qizlarning bandligini ta’minlashga alohida e’tibor qaratilmoqda.

Ijtimoiy himoya tizimidagi muhim yangiliklardan biri - “ijtimoiy shartnoma” mexanizmining joriy etilishidir. Ushbu mexanizm ijtimoiy yordamni fuqarolarning bandlik majburiyatlari bilan uzviy bog‘lovchi huquqiy instrument sifatida amal qiladi. Unga ko‘ra, “kambag‘al oila” toifasiga kiruvchi oilalarga ijtimoiy nafaqalar tayinlanayotganda, ularning mehnatga layoqatli a’zolari muayyan muddat ichida rasmiy bandligini ta’minlashi yoki tadbirkorlik faoliyatini boshlashi shart qilib belgilanadi. Mazkur majburiyat bajarilmagan taqdirda ijtimoiy yordam to‘lovlari to‘xtatilishi mumkin. Aksincha, rasmiy bandlikka erishilgan hollarda yordam to‘lovlari davom ettiriladi, bu esa fuqarolarni yashirin iqtisodiyotdan chiqib, rasmiy iqtisodiy faoliyatga o‘tishga rag‘batlantiradi. Natijada davlat va fuqaro o‘rtasida o‘zaro mas’uliyat tamoyiliga asoslangan yangi ijtimoiy sheriklik modeli shakllanadi.

Faol mehnat bozori choralarining muhim yo‘nalishlaridan yana biri aholining zaif qatlamlarini qo‘llab-quvvatlash va inklyuziv bandlikni

rivojlantirishdan iboratdir. Xususan, nogironligi bo‘lgan shaxslarni mehnat bozoriga jalb etish, ular uchun mos ish o‘rinlari yaratish va barqaror daromad manbalarini shakllantirishga qaratilgan dasturlar amalga oshirilmoqda. Bu jarayonda har bir ehtiyojmand oila uchun ishlab chiqiladigan Individual rivojlanish rejalari muhim ahamiyat kasb etib, ular orqali fuqarolarning bandligini ta’minlash, kasbiy tayyorgarligini oshirish va ijtimoiy moslashuvini ta’minlash bosqichlari aniq belgilab beriladi.

Xulosa

Yuqorida olib borilgan tahlillar shuni ko‘rsatadiki, O‘zbekiston Respublikasida kam ta’minlangan oilalarni ijtimoiy himoya qilish tizimi so‘nggi yillarda tubdan yangilanib, sifat jihatidan yangi bosqichga ko‘tarildi. Mazkur jarayon an’anaviy passiv yordam modelidan faol, manzilli va kompleks yondashuvga asoslangan tizimga o‘tish bilan tavsiflanadi. Xususan, ijtimoiy himoya tizimining raqamlashtirilishi, “Yagona ijtimoiy reyestr”ning joriy etilishi hamda avtomatlashtirilgan baholash mexanizmlarining qo‘llanilishi ijtimoiy yordam ko‘rsatishda shaffoflikni ta’minlash, inson omilini kamaytirish va korrupsion xavflarni minimallashtirishga xizmat qilmoqda.

Shuningdek, muhtoj oilalarni ijtimoiy-iqtisodiy holatiga qarab toifalarga ajratish amaliyoti ijtimoiy yordamni differensial tarzda taqsimlash imkonini berib, resurslarning eng ehtiyojmand qatlamlarga yo‘naltirilishini ta’minlamoqda. Bu esa ijtimoiy himoya tizimining samaradorligini oshirish bilan birga, mehnatga layoqatli aholining iqtisodiy faolligini rag‘batlantirishga xizmat qilmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO’YXATI.

1. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2021-yil 21-oktabrdagi 654-son qarori bilan tasdiqlangan “Kam ta’minlangan oilalarni “Ijtimoiy xi̇moya yagona reestri” axborot tizimi orqali aniqlash, ularga kam

ta’minlangan oilalar bolalari uchun nafaqa va moddiy yordam tayinlash va to‘lash tartibi to‘g‘risida” gi Nizom.

2. Rahmatullayeva N., Kamalov A. Ijtimoiy menejment: O‘quv qo‘llanma. - T.: «Iqtisod-Moliya», 2017. - 288 b.

3. Nuralimova G. Ijtimoiy himoya yagona reestr – aholining ijtimoiy himoyasini ta’minlashda samarali vosita sifatida // Zamonaviy dunyoda ilm-fan va texnologiya. - 2025. - 4-jild, 15-son. - 124-126-b.

4. Kutbitdinova M. I. Aholini ijtimoiy himoya qilishning ilg'or xorijiy tajribalari va ulardan mahalliy darajada foydalanish yo'llari // "Milliy iqtisodiyotni isloh qilish va barqaror rivojlantirish istiqbollari" mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya materiallari. - 2024. - 534-536-b.

5. World Bank. Uzbekistan Social Assistance Targeting Assessment. - Washington, D.C.: World Bank Group, 2019. - 28 p.

6. O‘zbekiston - 2030 strategiyasi. Kambag'allikni qisqartirish va aholi farovonligini oshirishning ustuvor yo'nalishlari. - Spot.uz, 2023.

7. Follett L., Henderson H. A Hybrid Approach to Targeting Social Assistance. - arXiv:2201.01356v1 [econ.GN], 2022. - 31 p.

8. Latipova N. Evolyuciya mahalli v kontekste social'nogo razvitiya Novogo Uzbekistana // Sotsiologiya va huquq. - 2026. - 1-son. - 14-22-b.

9. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 12-fevraldagi PF-17-son Farmoni. “Aholini ijtimoiy himoya qilish tizimini moliyalashtirish tartib-taomillarini takomillashtirish to'g'risida”.